

PROGRESUL

Abonamentul :

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 36.

Nepăsarea.

Nepăsarea sau indiferențismul, pe care-l vedem astăzi pretutindeni, este produsul egoismului. Cînd fiecare se îngrijește de eu-l său, soarta altora ne lasă nepăsători. Și cine alementează această nepăsare, dacă nu noi înșine. Ca să demontrez mai bine, mă voi servi de exemple.

În călătoriile mele am căutat întotdeauna să ajung în contact cu preoții și cu poporul, și din discuțiile avute voi povesti unele, cari sînt de natură a demonstra ceiace mi-am propus a dovedi.

Interesîndu-mă, dacă poporul frecvențează biserica, am primit răspunsuri, aproape identice, că: „s'a schimbat lumea; nu mai este ce a fost altădată; religiositatea a dispărut, în schimb birturile sînt pline“ etc.

Involuntar îți pui întrebarea, care să fie oare cauza acestei schimbări?

S'a afirmat de mulți, că cucit un popor este mai cult, cuatit este și mai înstrăinat de religie. Un neadevăr, deoarece nimeni nu va pune la îdoială de exemplu civilizația Englezilor și a Americanilor; și cum respectă aceste popoare ziua Duminecei? Încă de Sîmbătă seara până Luni dimineața toate localurile se închid, și ceice nu pot merge la

biserică, petrec această zi (de repaus absolut) mai mult cu citirea cărților religioase.

La noi ce se întîmplă? Dumineca mulți o întrebunțează pentru totfelul de afaceri, dar mai cu seamă pentru petreceri prin birturi! Clopotele chiamă la rugăciune; ele nu sînt auzite însă decît de copii și de babe bătrîne. Rari bărbații cari mai vin la biserică, dar și aceștia aparțin altor generațiuni mai vechi și mai de treabă!

Folosindu-mă de afirmația, că cultura ar fi încontra religiei, ar urma că poporul nostru să fie foarte civilizată. În realitate așa stau oare lucrurile?

Nu. Până la o civilizație ideală mai avem foarte mult de așteptat, și cu toate acestea biserica e goală. Cauza? Preoții și intelectuali noștri...

Mă voi ocupa, atît de unii, cît și de ceilalți.

Ce face preotul ca să-și adune poporul? Absolut nimic. El isprăvește serviciul divin, și caută cum poate ca să scape cît mai curînd, pentru a-și vedea de alte afaceri. Mi-s'a afirmat, că sînt preoți, cari sevîrșesc sfînta liturghie, fără a mai oficia și pregătirea sacrificiului de sînge (proscomidia).

Crede oare preotul, că această neglijență nu se observă? Ce respect mai are și parecliserul de un asemenea preot, cînd el urmărește toate mișcările sale, și observă această omisiune intenționată? Ce respect mai are poporul de un preot, care citind de exemplu evanghelia, își rotește ochii în spre publicul din tinda bisericii etc.

Se susține, că funcțiunea de preot n'ar fi grea. Dece nu îngrijește dar preotul, ca oficiînd odată, rar de douăori pe săptămînă, se aibă o ținută ireproșabilă în biserică; să officieze cu solemnitate, și să ție întotdeauna o cuvîntare ocazională, dînd poporenilor poavețe, atît pentru ridicarea moralului, cît și pentru îndrumarea lor spre un câștig mai ușor și mai rațional?

Sînt sigur, că cucit va fi preotul măi stăruitor în munca sa adevărat pastorală, cuatit se va umple din ce în ce și biserica; câștigul moral al poporului va fi mare, și se va resimți și de preot.

Nu acuz preoțimea, nici nu susțin că nu s'ar găsi destui preoți demni de toată stîmă. Astfel citind darea de seamă în privința sfințirii a două biserici din dieceza Aradului, am citit și despre preotul George Dudulescu din Miersig, care sosind în comuna sa actuală, a găsit poporul împere-

Foiță originală.

Bocetele românești

de Dr. Iosif Popovici.

(Continuare)

Moare o fiicuță și ajunge pe lumea ceialaltă, acolo se întîlnește cu o sorioară a ei, și conversația lor e grozav de tristă și de dureroasă:

Tu acasă ce-ai lăsat?

întreabă sora ce a murit mai nainte pe cea din urmă,

Mare jale și bînat,
Tot cu părul despletit,
Cu jale și cu urit;
Tot cu părul deznodat
De jale și de bînat.

Marian p. 573.

adecă pe mama necăjită, pe care a uitat-o bucuria și fericirea, în a căror loc jalea și bînatul au luat locul.

Agiutați vrute soațe (iubite)
Să nu-ni lă hîlîa din brața,
Că ni-am ună hîlîe ș tuță,
Că ni-u hîlîia mult durută; (iubită)
Nu ni-u dau vruta (iubita)
Nu ni-u dau scumpa
Că ni-u singură tu lumi. (în)

Papahagi p. 979.

înzădar nu vrea să o dea, căci oastea ce a venit după fată e măi puternică, și o ia cu forța, fără

să o măi întrebe pe dînsa, și durerea din sufletul ei se mărește ca furtuna ce s'apropie.

Draga mea și sarmănuță,
Scumpa mami Măricuță!
Pe străini că i-au slujit,
Multe cămeși le-ai cusut,
Dar ei rău te-au miluit,
Borșul cald nu l-ai găsit
Nici mămliga din blid.

Marian p. 566/7.

e cîntatul unei mame după sarmăna ei fată, pe care sârăcia a mînat-o la străini, unde n'a avut parte decît de amar. Mila n'a găsit la ei și nici mîncările cele măi primitive și sârăce, mamaligă cu borșul, n'au putut să-i fie date de străini.

Datina bocitului e într'atît de înrădăcinată la poporul român, încît crede chiar că a lăsa să treacă un mort necîntat, nu e bine. Femeile plătite, dar și aceste în naturalii, măi rar în bani, precum și celelalte, neplătite, nu pot îngădui, ca să nu se cînte nimeni după mort, și măi cu seamă după orfan și orfană. Așa avem un bocet ce ilustrează foarte bine această datină izvorită dintr'o milă și simpatie foarte nobilă.

Draga mea și garofiță!

se cîntă după o orfană o inimă înduioșată,

Tu n'ai frați să te jăliască
Nici surori să te bociască
Părinți să te pomeniască!

Nu e bine, cum am zis, și nu e frumos, ca să-și meargă calea din urmă trupul acestei

orfane moarte, fără pompa și ceremonialul bocetelor. Înduioșarea altor inimi însă sloboade totuși lacrimi ferbinți și asupra acestei țărine părăsite. Ritmul respirării și vaele provocate de natura momentului jalnic dăsvălește durerea și în constatări simple, cari prin străinătatea lor stoarce lacrimile legale.

Ș-acum nime te jălește,
Nime nu mi-te bocește
Nime nu te pomenește.

Marian p. 566.

Cum se termină bocetul, se referă numai la neamurile orfanei, care nu pot fi judecate, deoarece ele demult numai sînt în viață, și așa locul a trebuit să fie luat de alții.

Iertăciunile dela înmormîntări, cari stăpînesc moda discursurilor, măi corect predicilor funebrale, au trecut și în bocete. Nu arareori se pun cuvinte în gura mortului ca bînăoară:

O jale mare și întristare
Dacă mă rog de iertare
Dela mic până la mare,
A ruga pe Dumnezeu
Ca să fiu iertată eu.

Pop Reteganul p. 85.

Și la caz că mortul ar întrelăsa momentul acesta, atunci trebuie bocitoare să-i atragă atențiunea asupra acestei împrejurări, ca orișicum iertăciunea să se ceară.

Da roagă-l pre Dumnezeu
Să nu te bage la rău,
Că destule-ai pătimit

chiat, corupt și gata a-și părăsi religia. Ce a făcut acest preot, care și-a început cariera sub asemenea auspicii? A restabilit armonia între poporenii, și cu tactul și prevederea sa, a procurat comunei sale resurse suficiente pentru a ridica o școală, mai târziu o biserică grandioasă. Și ciți vor fi în categoria acestui preot?

Presa, este datoare a aduce la cunoștință publică toate faptele demne de laudă, ear forurile bisericești au a răsplăti pe acești preoți cu distincții vizibile și *obligatoare*. După ce știu, pentru fapte meritoase se acordă dreptul de a purta brîul roșu, cu titlul de asesor consistorial. Nu ar fi bine oare, dacă s'ar introduce și titlurile cari se acordă în România, pentru merite pe teren bisericesc, ca: econom, revizor ecleziastic, sachelarie, stavrofor etc., cari titluri dau dreptul de a purta crucea de aur în timpul serviciului divin, sau foiosirea *lebederniței*.

Aceste distincții, cred că ar avea darul a stimula preoțimea; mulți ar face fapte laudabile și pentru a fi decorați! Scopul și într'un caz și în celalalt ar fi atins. Deviza: *»Unul pentru altul«* ar aduce roade, atât bisericești, cât și poporului.

Un preot demn menține contactul cu „intelectualii“, și aducindu-le acestora la cunoștință, că poporul privind spre dinșii, s'ar grăbi a veni la biserică, dacă și ei ar face același lucru.

Sînt cazuri de incorectitudinii în administrarea averilor bisericești, cari s'ar preveni, dacă intelectualii noștri ar căuta să aibă parte activă de control. Astfel nu s'ar mai întîmpla ca să existe comune bisericești, cari cu anii să nu-și depună socotelile.

Îmi aduc aminte de un episod din anii copilăriei mele. Bunicul meu Ilie Strimbeiu, care timp de 25 ani a fost episcopul bisericii, se ducea în fiecare an la intelectualii de pe acele timpuri și-i ruga să asiste la verificarea socotelilor bisericești. Aceasta o făcea din propria sa impulsivitate, pentru a nu lăsa nici umbră de bănuială că nu ar fi manipulat corect banii bisericii.

În schimb și intelectualii acelor timpuri, nu se codiau a veni; ei erau în contact cu oamenii din popor, verificau gestiunile ce li-se prezentau, deși nu aveau chemare și autorizație oficială în această privință.

O strîngere de mînă, un cuvînt de încurajare din partea unui om cult, fascinează poporul.

Aceste sînt cele mai simple mijloace pentru a face, ca cuvintele se găsiască resunet și ascultare.

Preoții și intelectualii să-și indeplinească, deci, cu sfințenie datoria față de popor, dacă într'adevăr își iau în serios rolul de conducători, căci numai astfel vor reuși a deștepta poporul la viață, la activitate, la respect.

A fi nepăsătorii, în starea în care ne găsim, însemnează a duce o viață de trîntorii, cari poporului nostru i-ar cauza mare rău.

(București)

Ilie Bogdanu

Despre critică.

Este mai presus de orice îndoială un drept suveran al spiritului a supune judecării toate manifestările din lume, momentul și vecinicia, misteriiile lumii nevăzute, cum și ivirile vieții de toate zilele, pe cari apăsăm pecetea marcantă a individualității proprii.

Cucit e mai bogată experiența, cucit mai acută puțința de a judeca lucrurile, cucit e mai logic mersul gîndirii, cuatit se apropie spiritul mai mult de — adevăr.

În cadrul acestui articolaș, n'am să mă ocup de judecata metafizicianilor, ci numai cu judecata celorce contemplează numai manifestările vieții de toate zilele.

Pecit nu se poate tăgădui, că viața noastră se manifestă numai în combinațiuni și creațiuni, peatit e de cert, că lumea ne judecă de după faptele și produsele noastre de totfelul. Că e cu drept ori nu, cine poate zice că a străbătut în ascunzișurile sufletului? Vedem faptul și-l judecăm de după

concluziile logice, dar nu cunoaștem totdeauna motivele din cari s'a pornit. Nici psihologii, cari își petrec viața în dorul de a descoperi misteriiile sufletului, nu ajung la țel, fiindcă omul nu e șablon, ear gîndurile nu se pot fotografia; deci nimeni nu le poate statori cu siguranță.

Nu mă provoc la uciderile justițiale, ci mă mărginesc la o poveste din viață. Un tînar talentat și cu un exterior plăcut, dar sărac, și-a luat de soție o fată bogată dar mai puțin frumoasă. Toată lumea vorbea cu convingere, că a luat-o numai de dragul zestrei; cine ar fi și îndrăznit să ridice vr'o altă hipoteză.

Și toți s'au înșelat. Tînarul iubia fata cu tot focul inimii. L-am observat multă vreme după ce s'a însurat. În societăți urmărirea cu ochi de argus toate privirile și toate mișcările soției sale. Ardea de jalușie, cînd nevasta lui renumera cu un suris pe careva dintre prietini săi. Cînd i-a murit soția adorată, și-a pus și el capăt vieții. Cine ar fi mai dubitat că acest tînar s'ar fi însurat din egoism? Deci omul nu e șablon, și judecata naturală, critica logică se adevărește adeseori de falză.

Deciteori nu potighește judecata tot astfel și pe terenul artelor și literaturii. Niciun muritor n'a citit toate, n'a judecat toate, n'a văzut toate, cum ar cere necesitatea unei judecări drepte. Odată m'am nimerit la o discută interesantă, unde se trăera la literatură. Un profesor de literatură discuta idea originală a unui poet contemporan, ear un alt profesor afirma că idea nu-i originală, ci că ar fi creația celui mai mare poet german. Conced, că amîndoi erau de bună credință, cînd fiecare își susținea părerea, și totuși amîndoi erau în rătăcire. Un poet din Persia a fost născocit idea în chestiune, ceiace eu eram în măsură să dovedesc cu o traducere germană.

Și ce rol are în critică gînstul, simpatia ori antipatia, pizma ori bunăvoința, și mai ales: *cuceritoarea modă*.

Cît în lume mi-ai trăit
Și destule-ai tras la pat
Pîn ce sufletul ți-ai dat.
Nu-mi jale cum ai murit
Mi-i jale c'ai trăit,
Ai lucrat și te-ai cîrpit
Te-ai pus la pat și ai murit.
Marian p. 564.

Evoluția și Creațiunea

— Reflexii —
de AUREL POPOVICI.

În S. Scriptură se zice numai: „Să producă pămîntul... apele... etc. toate acestea numai ca specificări ale primului și celui mai defruntă adevăr: „La început a creat Dzeu...“ Cum s'au făcut vietățile acestea, din vreo faună și floră isprăvită deja? Despre acestea nu tratează Geneza, pentru că modalitățile creării nu se țin de religie, ci de știință: „Fecit cuneta bona in tempore et — mundum tradidit disputationi eorum“ — zice s. Scriptură. „Toate le-a făcut bune la timpul său și — lumea a dat-o ca să se dispute oamenilor (să se chinuiască) cu ea“ (Eclesiastic 3. 11).

Și celebrul filosof al creștinismului S-tul Augustin, cu multe veacuri înainte de Lamarck*) a susținut că: „Toată natura organică și anorganică în plasmă (potentialiter et causaliter) s'a creat deodată cu materia străveche; lumea la început sămăna cu un sîmbure care a conținut toate ființele ce vor să fie“. — Așadar un aderent al

*) J. B. A. P. M. Lamarck (1744-1829) a preparat și agitat prin lucrările sale teoria transformismului. S. Augustin (354-450) cu 14 veacuri înainte de Lamarck s'a ocupat cu idea evoluționismului.

teoriei descendenței, nu e contrar religiei, numai atunci, cînd faunei și florei îi atribue un început prin care ar nega creațiunea primă a materiei, prin ce însă am văzut că va declara rebel și științei totodată.

Noi susținem cu S. Augustin că: „între cuvîntul scris și între cuvîntul ce să manifestă în natură a lui Dzeu, nu poate fi contradicție.

Primim dară și teoria descendenței, numai să fie dovedită.

În tratatul acesta voi separa pe om de celelalte creaturi, luînd pildă dela însuși Darwin, care în opul său: „Originea speciilor“, nu a intenționat să se ocupe cu omul**).

Din tratatul dlui Vladimirescu, cunoaștem deja întreaga teoria lui Darwin (teoria descendenței sau a transformismului).

Am văzut că 1, prin *domesticire* se produc anumite schimbări în plante și animale. Domesticirea în natură se substitue prin împrejurări externe întîmplătoare (mediu, temperatură, nutrire etc.). La acomodarea cu împrejurările externe contribuie 2. *lupta pentru existență*, în urma căreia cei slabi per, cei tari se reproduc dimpreună cu avansurile cîștigate în lupta aceasta. În acestea stă 3. *selecțiunea naturală* care unindu-se cu 4. *selecțiunea sexuală*, esplică cauza pentru care se trudesce ființele acestea, inconștiu, către un anumit scop. Schimbările efectuate prin selecțiunile aceste se transmit următorilor 5. prin *moștenire* și în urmă toate acestea se realizează 6. prin *milioane* nenumărate de ani.

***) Darwin în opul acesta atribue existența celor 4-5 tipuri dela început, creării lui Dzeu, ear mai târziu: „ori poate și numai dintr'o protoplasmă, în care a suflat creatorul primadată viața“. Opul acesta D. îl sfîrșește — în cuvinte foarte frumoase — întru mărirea lui Dzeu.

Eată darwinismul în extras. Toate acestea, ilustrate cu multe conglomerate de Darwin, amestec, seduc cu aparința adevărului.

E întrebarea numai că oare toate acestea se întîmplă și în natură, precum se zice în teorie? Să vedem.

1. Din punct de vedere al științelor naturale, și

2. Din punct de vedere filozofic. În natură nicăiri nu se poate face schimbarea speciilor. Toate neînsemnatele schimbări ce se efectuează prin domesticire sau prin grădinarit (la floră), rămîn totdeauna între marginile stabilite ale speciei. Orîcît s'ar trudi omul, prin orice generațiuni, nu-i va succeda nicicînd a face prin domesticire din lup cine, din gîscă lebedă etc. cutoatecă sînt foarte înrudite între sine.

S'a constatat că anumite însușiri ale indivizilor destinați anumit pentru prăsilă, n'au fost erezite de toți următorii, ba unele însușiri sînt detot neereditabile.

Se știe mai departe că animalele și plantele de casă fără de îngrijire — recad earăși în stadiul sălbătăciresc, în stadiul de unde au pornit.

În piramidele egiptene s'au dat peste mumii de măimuțe, cîni, mițe, boi, crocodili și multe specii de paseri, cari toate asămănite cu cele de azi, n'au arătat nici cea mai mică diferență. Așadar nici domesticirea nici experiența nu propiesc teoria lui Darwin.

O revistă superficială asupra petrificațiunilor, expuse de paleontologie, se pare că favorizează darwinismul la prima vedere. Dacă scrutăm însă cu deamăruntul, observăm că succesiunea nu se urmează în ordinea statorită de teorie, pentru că,

Unuia îi place culoarea sură, altuia brună; un uiaraza soarelui, altuia bezna nopții. Unii aderează la școala veche, alții se însuflețesc pentru secesion. Unora le place comedia, altora tragedia. Unul preferă clevetirea, altul limbajul puternic al meditațiilor.

Fie cum o fi, *pânăcând critica conglăsuște cu conștiința și cu convingerea, până atunci se poate socoti ca întemeiată, și scuzabilă și în cazul aberațiunii.*

Nu vreau să pomenesc aici clevetirea prin saloane, ce purcede din pizmă și răutatea toalete splendide. Uneori și vecina, orcăt de nechemată își dă seama asupra unui lucru încontra convingerii sale. Însfîrșit femeia orcăt de clevetitoare totuși nu poate distruge.

Alcun stă treaba cu bărbații, cari din egoism, din ură și reavoință, tăgăduște încontra convingerii lor orice merit al altora; nu se sfiesc a străbate chiar și în sanctuarul familiilor, spre a distruge, spre a nimici.

Cîte opere și cîte vieți de-ale oamenilor vrednici s'au prăbușit prin pizmă și răutatea oamenilor vanitoși. Numai generațiilor viitoare li-e data să aprecieze meritele celor căzuți sub greutatea pizmărilor. O altă lume, mai bună, are să înfrîngă judecata nedreaptă care pustiește mereu. **Nemo**

CRONICA.

Fundatorii societății pe acțiune „Progresul” institut de arte grafice în Oravița, sînt: protopopul din Oravița Alexandru P. Popovici și Victor Poruțiu, institutul de bani „Oraviciana”, profesorul Cornel Strimbei, advocații: Dr. Petru Corneanu, Dr. Ion Nedelcu, Dr. Mihai Gropșianu, Dr. Liviu Cigăreanu, Dr. Gheorghe Anca, Gheorghe Jianu, inv. și publicist, Ion E. Țăranu librar în Oravița, Nicolae Beloane, Vasile Leza, proprietari în Ticvaniul mare, Aurel Popovici preot în Ticvaniul mic, Dr. Alexandru Coca, Dr. Vasile Meșter adv. și directori de bancă în Sasca

în cel mai vechi strat, apar vietățile deodată, dezvoltate și împărțite în diferite specii. Bigsky susține că în stratul siluric sînt peste 10.000 de specii, cari astăzi nu mai există. Acestea înloc de a se transforma, au tot decăzut pe încetul, până în stratul dyas, au perit cu desăvîrșire. Unde este aici începutul dezvoltării, cînd aceste apar deodată în mărime considerabilă; unde e dezvoltarea gradată? Aceste apariții se repetesc și în următoarele perioade. Apar specii detot nouă, străine cu desăvîrșire de fauna premergătoare.

„În periodul iura, flora apare cu totul deosăbită de cea premergătoare, fără ca să se poată aduce cumva în legătură cu ea” — zice Zittel, un aderent al darwinismului. — „În același strat apar apoi indivizi, cari după teorie ar trebui să să iiască numai mai tîrziu”.

Formele de tranziție lipsesc cu desăvîrșire. Paleontologia nu cunoaște de acestea. „Strămoșul bouului și al calului etc.”... aduse de dl VI. nu s'au găsit nicări, cu toată „formele de tranziție ar trebui să fie mult mai număroase decît cele isprăvite — zice Gasselet; — sînt 25 ani decînd neconținut scrutez petrificațiunile din toate straturile, și n'am aflat nici un tip transitoric între două tipuri diferite”. „Un lucru e sigur — Caruthers — și acela e că petrificațiunile aflate, contrazic teoriei descendentei”.

„Da, s'au aflat și strămoși (să-î numim așa), dar aceștia apar mult mai tîrziu decît strănepoții”. După datele științii putem zice dară că au existat specii cari se pot intercala, dar nu putem susține, că din ele s'au format alte specii înrudite.

Lupta pentru existență s'a dovedit de absurdă în cazul acesta. (Va urma).

montană, Ion M. Roșiu avocat în Biserica albă, Avram Corcea preot în Coștei, Dr. Petru Zepeneag adv. și director de bancă, Traian Oprea protopop în Verșeț, Iuliu Novac avocat și director de bancă în Bozovici, Dr. Fedor Teimer avocat în Bocșa montană, preot Ioanichie Neagoe director de bancă în Petrovaselo, Petru Stoica director de bancă în Satul-nou.

Tipografia va fi instalată, modern, în casele „Oravicane” și va fi aranjată complect, spre a putea îndeplini orice lucrări pentru publicul și instituțiunile noastre românești.

Mercuri d. a. a fost înmormîntată tînăra soție a blîndului nostru concetățean I. Stojkovits din localitate, căruia îi transmitem condolențele noastre.

Sinodul protopresbiteral al Orăviții s'a ținut Joii, fiind bine cercetat. Protopresbiterul tractual Alexandru P. Popovici prezintă raportul general al comitetului protopresbiteral, care ca și raportul episcopiei prot. (preot Gh. Neda) se primesc, după ce la unele puncte se întinde vorba asupra întregirii salarelor inv., hotărîndu-se ca o auctetă d'acîci din centru să pregătiască soluții de a se regula salarul inv. absolut în toate comunele din întreg protopopiatul Orăviții. Dr. Petru Corneanu, Dr. M. Gropșianu, Gh. Jianu, I. E. Țăranu și alții iau cuvîntul spre îndreptarea unor lucruri, cum e și chestia școalelor de repetiție etc. Însfîrșit a fost ales de membru nou în scaunul protopresbiteral inimosul preot Petru Bernaz.

A apărut sub editura librarului Felix Weisz o foaie nouă „Oravicza es vidéke”, organ oficial al Societății „Aranykör”, din Oravița, adneșată la asociația „Dálmagyarországi kultur egyesület” pentru răspîndirea limbii magiare. În articolul de îndrumare redactorul rezponzabil Földes Vilmos arată cum acest „monitor și îndreptător al societății magiare tinde la consolidarea și realizarea idealurilor națiunii magiare” ș. a. m. d.

Apușăm știrea, că salarul învățătorului nostru rom. din localitate s'a ridicat, potrivit dizpozițiilor legale, la 1860 cor. Comitetul parohial și-a făcut deastădată datoria. Nouă nu ni-s'a comunicat știrea la vreme. Nea „Drapelul” se miră că „confratele Progresul din Oravița nu aduce această știre îmbucurătoare, ca îndemn pentru altele”. Hm...

Reuniunea germană de cîntări și muzică din localitate a dat Duminecă în sala otelului „Coroana Ung.” un foarte reușit concert la ceasul 5 d. a., o inovație cu viitor.

Primul punct din program, „Legenda” de Tschaiowsky, l-a executat corul mixt al Reuniunii, în care au escelat mai ales soprana și altul, d-șoarele: Paleta, Pohl, Scholl, Eiszele, Bartu, Schiller, Trăilă, Dragoescu, Păștilă, Barbu, Leist, Hirschl. Marșul de Ketterer-Durand l-a cîntat la pian d-șoara Margita Paleta și profesorul dirigent Iaroslav Lang la harmonium. D-șoara M. Paleta e deja binecunoscută publicului pentru aptitudinile sale muzicale, avînd și o educație aleasă, atît ca pianistă cît și ca cîntăreață. În „Duetul” de R. Wagner, a fost la înălțime, ear aplausul binemeritat. „Concertul de violină Nr. 7” de Bériot, l-au făcut simpaticul nostru concetățean Carol Kanz, un suflet avîntat, care stăpînește și pătrunde în toate ascunzișurile vioarei, uimind, catotdeauna, auditorul, ear în „Concertul de clavier” de J. Fiedl, a ieșit în relief în toată plenitudinea sa școala surorilor Margit și Elza Paleta, cari au scos din 2 pianuri toate capriciile acestei compoziții grele.

Remarcăm mai departe admirabila poezie „Enoch Arden” de Alfred Tennyson, cu acompaniare de pian (I. Lang) și violină (C. Kanz), recitată în mod desăvîrșit de abilit dramatic Oscar Ginzkey, în care s'a perdut un adevărat actor de forță. În „Trio de clavier” de Reissinger, a escelat încă o putere bineapreciată a societății germane din localitate, d-șoara Helene Orthmayr, care posedă o tehnică și mult sentiment în cîntarea la pian. În punctul acesta dexterul muzicant C. Kanz a cîntat artistic în violoncello, ear tînărul nostru O. Novacovici încă ș'a ținut bine între acești

meșteri ai tonului. Însfîrșit „Serenadă” de R. Fuchs, un cvintet de violina I. (O. Novacovici), violina II. (St. Schich), viola (I. Lang), violoncello (C. Kanz) și contrabass (S. Radius) a încheiat acest concert eschisit, ce a fost ascultat cu evlavie de publicul ales și disciplinat, care a gustat prestațiile neasămuite ale acestui concert frumos, ce denotă, ca și aievea alte manifestări ale vieții sociale, răbdarea și regula neamțului, ce ar trebui imitată...

De încheiere o mică observare: Învîțărilor la asemenea concerte, cînd nu se redactează numai în limba germană, ar fi în interesul binepriceput al societății, să fie scrise și românește!

Reprezentanța comunală a Orăviții-montane a avut sentimentul de dreptate de a hotărî cedarea contribuțiunii de 5% a cetățenilor ortodocși pe seama școalei noastre confesionale.

Pentru înfrumșetarea orașului nostru s'a reînghetbat societatea de înfrumșetare sub presiunea medicului de reg. pensionar Dr. Ludovic Méhes, căruia avem datoria să-î dăm tot concursul întru realizarea frumoaselor țeluri ce le urmărește această societate de o adevărată binefacere pentru orașelul nostru.

În zilele asentării au resonat văile de doinele Românașilor noștri, cari au dat din cercul lamului din 744 feciori, cîți au avut să se prezinte, 216 cătane, adecă 29%, ear din cercul Orăviții, din 866, cari s'au prezentat, din 1066, au fost înrolați 230, adecă 27%.

Dumineca trecută a fost în grădina dela otelul „Coroana Ung.” o adunare populară socialistă, în care au vorbit doi oratori bunți: Sava Damian Ștengar din Arad, românește, și Anton Dovcsak din Timișoara, nemțește.

La paștile catolice se va da, sub auspiciile Reuniunii de dame și a colonelului Iuliu Bellmond, aici în teatru „Fata nabobului din Doloave” de Herzeg Ferencz. Regisoratul l-a primit judele Kerekes Zoltán.

Evlavioasa țărancă Ana Șerban Cucu a dăruit mănăstirii „Călugăru” din Ciclova o cruce de argint în preț de 22 cor.

Ar fi vremea să se inițieze repararea scenei teatrului nostru orașenesc, la care toți din toate părțile ne-am cunoaște datoria.

Primul automobil în Oravița și-l-a acvirat Societatea franceză a căilor ferate.

Atragem atenția asupra anunțului de pe pagina 4 a fotografului M. Botfan.

Mulțumită publică. Subscrisul mulțumesc în numele comunei bis. din Cacova tuturor dăruitorilor, cari din prilejul producțiunii școlarilor au încheiat suma de 91 cor. 92 fil. pe seama bisericii noastre. Dumnezeu le ajute.

preot **Valeriu Dabici**

Mulțumită publică.

Subscrisul mulțumesc atît în numele meu cît și în numele rudeniilor, tuturor cari au petrecut la ultimul lăcaș pe neuitata mea soție

Eufemia Stojkovits

născ. Pocreanu,

cari astfel au dat ultimul onor scumpei repodate.

Ivan Stojkovits

Editor-proprietar: **Gheorghe Jianu.**
Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu.**

587 szám tkvi 1908.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az oraviczabányai kir. járásbiróság mint tekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Oravicza Népbank“ mint szövetkezet végrehajthatónak Iszák Konstantin és tsa végrehajtást szenvedők elleni 1110 kor. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az oraviczabányai kir. járásbiróság területén fekvő Oraviczabánya községi 1371 sz. tjkvben 342 hrsz. és 333 öisz. alatt foglalt és Iszák Konstantin és Iszák sz. Miok Elena nevében irt egész belsőségre 1645 kor. kikiáltási áron az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az **1908. évi május hó 16-ik** napján d. u. 3 órakor Oraviczabánya községében meg-tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fog adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 164 kor. 54 fillért készpénzben vagy 1881. évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt letenni, vagy annak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kiadta az oraviczabányai kir. járásbiróság mint tkvi hatóság 1908. évi február hó 24-én.

Kerekes, kir. aljbiró.

1735. szám tkvi 1908.

Arverési hirdetményi kivonat.

Az oraviczabányai kir. járásbiróság mint tekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy „Oraviciana“ részvénytársaság végrehajthatónak Dienst Tamás és tsa végrehajtást szenvedők elleni 34 kor. tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében az oraviczabányai kir. járásbiróság területén fekvő Oraviczabánya községi 305 sz. tjkvben A I. 359 hrsz. 350 öisz. alatt foglalt és Dienst Tamás nevében irt 1/2 résznyi (utalékra 807 kor.; ugyanazon tjkvben A II. 358 hrsz. a. foglalt és Dienst Tamás és Birlean Gizella nevében irt egész házhelyre a végrehajtási törvény 156. §-a a) pontja alapján a szab. osztr. magyar államvasutársaság javára feljegyzett tulajdoni vitasság fenntartásával 100 kor.; továbbá az oraviczabányai 307. sz. tjkvben 361 hrsz. és 352 öisz. alatt foglalt és Ignát Nikolae és Ignát szül. Jenascu Perszida nevében irt egész belsőségre a szab. osztr. magy. államvasutársaság javára feljegyzett tulajdoni vitasság fenntartásával a végrehajtási törvény 156. §-a d) pontja alapján 800 kor. kikiáltási áron az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az **1908. évi június hó 11-ik napján** d. u. 3. órakor Oraviczabánya községében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is el fognak adatni.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 80 kor. 70 fill. 10 kor. és 80 kor. készpénzben vagy az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes papirban a kiküldött kezéhez bánatpénz gyanánt letenni, vagy annak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kiadta az oraviczabányai kir. járásbiróság mint tekkönyvi hatóság 1908. évi március hó 18-ik napján.

Kerekes, kir. aljbiró.

„PLUGARUL“

societate pe acții din Cacova

dă

și plătește și darea după depunerii.

„SENTINELA“

instituit de economii și credit
ca societate pe acții
în Satul-nou (Réva-Ujfalú)

efectuește toate operațiunile de bancă și primește depunerii spre fructificare cu 5 1/2% interese, plătind institutul și darea de 10% după interese. La cerere se trimit deponenților și cecuri poștali cu cari se trimit bani fără a plăti porto la poștă.

Satul-nou, în 31 Decembre 1907.

Direcțiunea.

Casa Nr. 364

cu ospătaria „America“ din Oravița română (lungimea frontului de către stradă circa 60 m.) se vinde din mină liberă. A se întreba la proprietarul **Alfred Mann** în **Oravița.** 2-3

Cine dorește să facă o călătorie de plăcere ieftină, bună și iute

în 6 zile la America

(Statele unite, Canada și Argentina), acela să ceară îndrumări în românește dela

Falk și Comp.

(secția românească)

Hamburg

Strada Raboisen 30.

Averea lui Petru Botoș, Nr. 6 din Comoriște, e trecută în posesia subscrișilor. Aviz creditorilor!

Ion și Maria Sava

locuitori în Comoriște.

Anunț.

Avizez onoratul public bănățean, că în magazinul și atelierul meu din Oravița se pot căpa

cele mai bune ghete

în întreg ținutul sudbănățean.

Prețuri solide și fixe.

Cizme cum și ghete ortopedice, pentru bai și pentru mirese după măsură, forme engleze, franceze și americane.

Primește sodali muncitori și de omenie, cum și ucenici din case bune și cu nițică școală.

Cu distincă stimă

Benedict Csongár.

Aviz.

Dau de știre publicului din Oravița și jur, că **dela 26. April până la 1. Mai c.**

ordinez zilnic la orele 9-12 și 2-5

în otelul „Coroana Ung.“ din Oravița.

Prestațiuni ale tehnicei moderne.

Cu distincă stimă

Dr. Otto Gmelin

doctor dentist în Budapesta.

Anunț.

Am onoare a aviza On. public din Oravița și jur, că îmi voi deschide la **12. April c. n. în piața d'aici, Casa Nr. 55,** un

atelier artistic

modern, provăzut cu toate aparatele tehnice ale timpului modern.

În atelierul meu se pot face orce lucrări ce aparțin branșei fotografice, ș'anume: **portreuri în mărime naturală, cu prețuri ieftine, pregătite în mod deservirșit (și după fotografiile mici), mai departe acvarelle, pasteluri, platinotipurii, tablouri de grupe ale societăților și de familii. Pozări arhitectonice și de pesagii.**

==== Specialist în pozări de copii à la minut. ====

Îmi voi da silința a mulțumi pe deplin On. public, ca și în atelierul meu principal din Biserica albă.

Cu toată stima

M. Botfan

fotograf în Biserica albă.